

**Ano ang mga bagay na hindi dapat gawin sa smartphone ?**

Hindi namin iniisip na dapat ninyong pagbawalan ang mga bata sa paggamit ng smartphone.

Mangyaring turuan sila kung ano ang hindi dapat gawin upang lumayo sila sa anumang panganib bago sila bigyan ng smartphone.

- Huwag kang mag-post ng personal information tulad ng pangalan, address, edad, at saka iba pang impormasyon tulad ng retrato ng mukha, pangalan ng eswelahan, o pangalan ng club, na maaaring humantong sa pagkakakilanlan ng indibidwal (huwag mong gawin ito hindi lamang tungkol sa iyong sarili, kundi pati na rin tungkol sa iyong mga kaibigan at iyong pamilya.)
- Huwag kang mag-post ng mga larawan na may impormasyon ng lokasyon (i-off ang setting ng lokasyon sa app ng iyong camera).  
Maaaring gamitin ang mga bagay na nasa litrato tulad ng tanawin upang malaman ang iyong kinaroroonan o tirahan, kaya mag-ingat sa background at mga bagay na nakalarawan sa litrato.
- Huwag kang maniwala sa lahat ng impormasyon sa internet.
- Huwag kang kumuha, magpakuha o magpadala mga litrato na hubad o naka-underwear (hindi puwedeng gawin ito kahit na ng iyong kasintahan).
- Huwag kang makipag-usap sa telepono o makipagpalitan ng mga mensahe sa mga taong nakilala mo sa internet, at huwag kang makipagkita sa kanila (ang mga masamang tao ay maaaring magkunwaring mabuting tao).

**Mga bagay na dapat gawin ng mga magulang at tagapag-alaga****(Responsibilidad sa pagbibigay ng smartphone)**

Kung bumili kayo ng bisikleta para sa inyong anak, tapos na ba doon ang inyong tungkulin? Hindi ba ninyo siya tutulongan sa pagpapraktis hanggan sa matuto siyang sumakay ng bisikleta nang ligtas?

Hindi ba parehas din ang pagbibigay ng smartphone? Ang mga magulang at tagapag-alaga ay may responsibilidad na turuan ang mga anak nila kung paano gumamit ng smartphone nang tama upang hindi sila mabiktima.

**- Ituro sa inyong anak na ang mga magulang ay may-ari ng smartphone.**

Ang mga magulang o tagapag-alaga ang subscriber ng smartphone o iba pang serbisyo. Ipa-unawa ninyo sa inyong anak na “Ang mga magulang ang nagpapahiram”, at gumawa kayo ng mga alituntunin at ipasunod sa kanya. (Tingnan ninyo ang susunod na pahina “6<sup>th</sup> period” para sa mga tip tungkol sa kung paano gumawa ng mga alituntunin.)

**- Turuan ninyo ang inyong anak tungkol sa panganib.**

Turuan ninyo ang inyong anak na mahirap mikilala kung sino ang mabuting tao sa mga masamang tao. Sabihin din ninyo sa kanya na talagang mayroong mga batang biktima edad niya na nagiging biktima at siya rin ay maaaring maging biktima.

**- Ipaalam ninyo sa kanya na hindi siya makakawala dahil sa kanyang “anonymity”.**

Ipaalam ninyo kanya na hindi puwedeng gawin ang lahat ng gusto niyang gawin dahil sa hindi nakikita ang kanyang mukha anonymity. Ang mga masamang bagay sa real world ay hindi rin dapat gawin sa cyber world. Ang cyberbullying ay hindi mapatatawad. Ang masamang bagay ay siguradong mabubunyag.

**- Magpaturo kayo sa inyong anak tungkol sa mga bagay na hindi ninyo alam.**

Maging interesado kayo sa mga app at game na ginagamit ng inyong anak. Kung hindi ninyo alam ang kanilang ginagamit na bagay, magtanong at magpaturo kayo sa iyong anak. Alamin ninyo kung anong function ang mayroon sa mga app at game na ginagamit ng inyong anak, at gamitin ninyo sa sarili ninyo ang mga iyon at maranasan ninyo kung gaano kanganib, pagkatapos ay turuan ninyo ang inyong anak sa sarili ninyong salita tungkol sa “Panganib sa Paggamit ng Smartphone”.



**Siguro ay alam ng mga bata ang saya ng paggamit ng smartphone, ngunit hindi nila alam ang panganib.**